

Jak bydło simentalskie znalazło się w krajowej hodowli. Jak kształtowała się wydajność kiedyś, a jakie wyniki osiągamy obecnie w hodowli simentali? Dowiedz się z pierwszej części artykułu!

Bydło simentalskie wyhodowane zostało w Alpach Szwajcarskich, w dolinie rzeki Simme. Pochodzi od bydła plamistego górskiego. Ciężkie warunki klimatyczne, jakie tam panowały, ukształtowały je przez lata w dwukierunkowym typie użytkowania (mleczno-mięsnym). Bydło to było też wykorzystywane jako siła robocza ze względu na mocny kośćiec i dobrze umięśnienie.

Bydło simentalskie w Polsce i trochę historii

Pierwsze dane o bydło simentalskim w Polsce pochodzą z XVIII w. Zdaniem Choroszy i Choroszy [2016] jednym z pierwszych hodowców simentali był Teofil Ostaszewski, który w 1832 r. sprowadził pierwszy transport do Wzdowa koło Sanoka. Srokate, szwajcarskie bydło pojawiło się również w oborach koło Łańcuta, Przemyśla, Dzikowa, w Jaćmierzu i Trześniowie. Pojawiły się również stadniki (buhaje zarodowe), a koszty ich utrzymania finansowane były przez rząd. Przyczyniło się to do wzrostu zainteresowania rasą oraz jej rozprzestrzeniania się, szczególnie na południu Polski, w okolicach Krakowa, Śląska i na Kresach.

Wyniki produkcyjne bydła simentalskiego w poprzednim wieku

W jednej z obór zarodowych krów czystej rasy simentalskiej, w pierwszym roku kontroli użytkowości 1904/1905, uzyskano średnio od krowy 2479 kg mleka, **natomiast rok później po poprawie żywienia 3356 kg mleka**. W 1910 roku rekordowa, odnotowana w rejestrach wydajność krowy rasy simentalskiej wynosiła 7238 kg mleka, co jak na tamte czasy była ilością godną podziwu. Wszak obecnie, przy podawaniu mlecznicom kiszzonek oraz różnorodnych dodatków, nie jesteśmy czasem w stanie osiągnąć takiego wyniku od popularnych krów rasy HF. (Choroszy i Choroszy 2013).

Pierwsze dane o bydłe simentalskim w Polsce pochodzą z XVIII w. Zdaniem Choroszy i Choroszy [2016] jednym z pierwszych hodowców simentali był Teofil Ostaszewski, który w 1832 r. sprowadził pierwszy transport do Wzdowa koło Sanoka.

Bydło simentalskie - typ mleczno-mięsny czy mięsno-mleczny?

W hodowli simentali obecne są dwa typy użytkowe. Większość pogłowia krów jest utrzymywana w kierunku mleczno-mięsnym. Spośród wszystkich krów mlecznych będących pod kontrolą PFHBiPM tylko 1,27% (10 382,7 szt.) stanowią simentale. W porównaniu z rokiem 2018 ich populacja w 2019 roku cechowała się tendencją spadkową. Pośród ras mięsnych simentale stanowią 2,17% spośród 22090 sztuk znajdujących się pod oceną PZHiPBM na dzień 31 grudnia 2017 roku.

Zawiedzione nadzieje

Ciężkie warunki klimatyczne, jakie panowały na rodzimym terenie simentali, ukształtowały je przez lata w dwukierunkowym typie użytkowania (mleczno-mięsnym). Fot. Pixabay

Bydło simentalskie w typie mięsno-mlecznym cechuje się niskim wytrwaniem laktacji i ogólnie niższą wydajnością. Niekiedy gospodarstwa nieświadome do końca pochodzenia zwierzęcia decydują się je wprowadzić do stada. Po jednej laktacji bywają zawiedzione bydłem simentalskim, ponieważ, mimo że wydajność po porodzie okazała się zadowalająca, to krowa, będąc w 5-6 miesiącu ciąży przestała praktycznie dawać mleko i się zaszuszyła. Można powiedzieć, że sprawdza się tutaj stare powiedzenie „Poszła do byka i ni ma mlika”. Krowy te mają również słabiej zbudowane wymię, posiadają zazwyczaj długie strzyki i są „twarde” w doju, co z kolei nie stanowi problemu w odchowywaniu przez nie cieląt. Simental w typie mleczno-

mięsnym cechuje się natomiast dobrą wydajnością mleczną w trakcie trwania całej laktacji, bez gwałtownych spadków wynikających z fazy ciąży.

Simentale - wzorzec rasy

Jest to rasa krów o średniej wysokości w kłębie (pierwiastki 134–142 cm, krowy dorosłe 140–144 cm), krępej budowie oraz mocnej racicy. Na rodzimych, alpejskich pastwiskach bydło te spędzało większość roku, więc nie czują się najlepiej w oborach uwięziowych. Szczególnie gdy nie mają żadnego dostępu do pastwiska w sezonie, czy chociażby wybiegu. Wynika to przede wszystkim z ich masy ciała. **Nierzadko osiągają one masę ciała ponad 800 kg** przy relatywnie (w porównaniu do holsztyno-fryzów) średniej wysokości w kłębie. Są to zwierzęta krępej budowy ciała i dobrym umięśnieniu.

Krowy rasy simental cechuje wyższa odporność na zapalenia wymion, choć ich budowa wymienia jeszcze odbiega od rasy HF. Prace hodowlane dążą do poprawy więzadła środkowego oraz zawieszenia tylnego wymienia. Wszak nadal niskie wartości tych cech pokutują u sztuk wchodzących w 5-te i dalsze laktacje, co u simentali nie jest rzadkością, gdyż są to krowy wybitnie długowieczne.

W pracy hodowlanej dużo uwagi zwraca się na cechy funkcjonalne. Pozwala to uzyskiwać coraz to wydajniejsze sztuki, ale z zachowanymi cechami przewodnimi rasy jak: zdrowotność, odporność na choroby w tym także i na mastitis, dobre umięśnienie oraz mocne i wytrzymałe racice.

Dobra wydajność simentali to jaka?

Wydajność krów rasy simental za rok 2019 według PFHBiPM wyniosła 6352 kg mleka, z czego niespełna 45% wszystkich krów utrzymywane było w Małopolsce i na Podkarpaciu, gdzie osiągały one średnią wydajność na poziomie odpowiednio 5326 kg i 5622 kg mleka.

Utrzymywane tam sztuki spędzają zazwyczaj czas od maja do października na łąkach, gdzie zielonki wzbogacone paszą treściwą, stanowią podstawę ich żywienia. Zimą natomiast w ich bazie paszowej króluje siano i sianokiszonka, wzbogacone o dodatki paszowe

i niewielkie ilości kiszzonek.

Najwyższą wydajność wśród województw utrzymujących simentale osiągnęły gospodarstwa zlokalizowane w Wielkopolsce. Krowy osiągnęły tam wynik 7423 kg mleka. Zaraz za nimi uplasowały się sztuki z Mazowieckiego, osiągając wydajność niewiele niższą, bo 7414 kg mleka na laktację. Różnice wydajności wynikały prawdopodobnie ze sposobu żywienia, warunków utrzymania oraz intensywności produkcji. Krowy tej rasy uzyskiwały również lepsze parametry mleka niż rasa HO. Tłuszcz był wyższy o 0,14%, natomiast białko o 0,07%. Mleko od simentali jest pożądane do produkcji serów długo dojrzewających. Wszak Szwajcaria, z której się wywodzą, jest znana z najlepszych czekolad i właśnie serów na świecie.

Krowy o wybitnej genetyce, podczas jednej laktacji są w stanie dać ponad 13 tys. kg mleka. Przykładem w roku 2019 były krowy: Dobrawa, Aisza, Agawa 10 i Smerf. Zeszlatoroczny rekord należy do krowy o imieniu Lila, która dała 14 437 kg mleka, będąc w 4 laktacji.

Wydajność krów rasy simental za rok 2019 według PFHBiPM wyniosła 6352 kg mleka, z czego niespełna 45% wszystkich krów utrzymywane było w Małopolsce i na Podkarpaciu, gdzie osiągały one średnią wydajność na poziomie odpowiednio 5326 kg i 5622 kg mleka.

Najlepsze wyniki stada simentali za 2019 rok

Stadem o najwyższej wydajności w rasie simental, w 2019 roku, w przedziale powyżej 50 szt. było gospodarstwo leżące w gminie Raciąż, w powiecie płońskim. Stado uzyskało średnio 8983 kg mleka od 59,1 krów tej rasy. Zwierzęta są tam żywione tradycyjnie, bez użycia systemu TMR. **Podstawę stanowi kiszzonka z kukurydzy oraz**

Wydajność krów rasy simental za rok 2019 według PFHBiPM wyniosła 6352 kg mleka. Fot. Pixabay

sianokiszonka. Dawka uzupełniana jest podczas doju dodatkiem paszy treściwej, której podstawę stanowią zboża w połączeniu z komponentami wysokobiałkowymi oraz dodatkami witaminowo-mineralnymi. Warto dodać, że mlecznice w okresie późnego lata i jesieni korzystają z pastwiska. Czas rozpoczęcia wypasu jest zależny od pogody, gdyż pierwsze pokosy są zbierane na sianokiszonkę. Krowy większość dnia spędzają na zadaszonym wybiegu, schodząc do obory uwięziowej tylko na czas doju, część krów pozostaje tam na noc. Stado w minionym roku odznaczało się również dobrą płodnością, o czym świadczy okres międzywycieleniowy wynoszący 386 dni. Remont stada jest wykonywany tylko i wyłącznie na bazie własnego materiału, co zasługuje na ogromne uznanie w dobie tak wysokiego importu zwierząt zza granicy kraju. Warto dostrzec i wykorzystać zalety tej rasy, co doskonale potwierdza przykład powyższego gospodarstwa.

Jakie są jeszcze korzyści wynikające z hodowli bydła simentalskiego? [Dowiedz się z kolejnej części artykułu.](#)

Chcesz dowiedzieć się więcej na temat żywienia bydła? Czekamy na Twoje pytania!

Mateusz Moch, Żywieniowiec Josera

m.moch@josera.pl, [+48 662 113 100](tel:+48662113100)

Źródła

- PFHBiPM (2020). Ocena i hodowla bydła mlecznego za rok 2019.
- Choroszy B., Choroszy Z. (2013). Hodowla bydła simentalskiego w wybranych krajach członkowskich Europejskiej Federacji Hodowców Bydła Simentalskiego. *Wiadomości Zootechniczne*, R. LI, 4: 83-90.
- Choroszy B., Choroszy Z. (2016). Bydło simentalskie w Polsce na przestrzeni wieków. *Wiadomości Zootechniczne*, R. LIV, 4:131-137.
- Litwińczuk Z., Chabuz W., Stanek P., Jankowski P. (2006). Bydło simentalskie w Polsce. *Przegląd Hodowlany*, 9: 22-26.